

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 lipca 2013 r. (...)w W.wniosła o zasądzenie od (...)w S.w postępowaniu nakazowym kwoty 126.210,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem nabytej przez powódkę od (...) Spółki z o.o.wierzytelności z tytułu należności za sprzedany towar oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pozew, k.2-4).

W dniu 6 września 2013 r., po uzupełnieniu braków formalnych pozwu, Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał pozwanej zapłacić powódce kwotę 120.210,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotą 1578 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, oraz kwotą 3617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni albo wnieść w tymże terminie zarzuty (nakaz zapłaty, k.71).

Od powyższego nakazu zapłaty pozwana wniosła skutecznie zarzuty. Zaskarżyła nakaz zapłaty w całości, wnosząc o uchylenie nakazu, oddalenie powództwa i zasądzenie zawrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Podniosła zarzut potrącenia dochodzonej pozwem należności z kwotą kary umownej naliczonej poprzednikowi prawnemu powódki, tj. spółce (...) Sp. z o.o.w wysokości 437.400 zł. W uzasadnieniu wskazała, że zgodnie z treścią umowy łączącej pozwaną z (...) Sp. z o.o., pozwanej przysługiwało prawo odstąpienia od umowy, gdy wykonawca ((...)) m.in. nie kontynuuje realizacji umowy pomimo wezwania zamawiającego (pozwanej) złożonego na piśmie. Pozwana wskazała na dostarczanie przez (...)od maja 2012 r. miału, którego parametry nie odpowiadały umowie, co nie uległo zmianie pomimo poinformowania ze strony pozwanej, jak również znaczne opóźnienia w realizacji dostaw, co z kolei było przyczyną wezwań ze strony pozwanej. Pozwana podała, że z uwagi na brak poprawy, pismem z dnia 24 października 2012 r. odstąpiła od umowy z konsekwencjami w postaci naliczenia kar umownych z tego tytułu. Podała następnie, że notą księgową nr 1/2012 z 8 listopada 2012 r. naliczono dostawcy – poprzednikowi prawnemu powódki – [karę umowną], a pismem z 16 listopada 2012 r. przekazano zawiadomienie o potrąceniu należności wynikającej z kary umownej w wysokości 437.400 zł. Z ostrożności procesowej pozwana podniosła zarzut potrącenia kwoty objętej pozwem z należnością w wysokości 437.400 zł tytułem kary umownej związanej z odstąpieniem od umowy przez zamawiającego od umowy z winy dostawcy, wskazując sposób naliczenia kary umownej – 12.000 ton miału węglowego x 364,50 zł za 1 tonę, tj. łącznie 4.374.000 zł x 10 % = 437.400 zł (zarzuty od nakazu zapłaty, k.78-82).

Pismem z dnia 11 października 2013 r. pozwana wniosła o ograniczenie zabezpieczenia wynikającego z nieprawomocnego nakazu zapłaty poprzez zezwolenie na złożenie kwoty zabezpieczenia wynikającego z ww. nakazu do depozytu sądowego oraz wstrzymanie czynności komornika sądowego (wniosek, k.129-130). Zarządzeniem z dnia 18 października 2013 r. pozwana została wezwana do uzupełnienia braków ww. wniosku poprzez precyzyjne określenie wysokości kwoty, jaką zamierza złożyć do depozytu sądowego (zarządzenie, k.132). Pismem z dnia 12 listopada 2013 r. pozwana podała, że do depozytu sądowego zamierza złożyć kwotę 131.425,42 zł, wnosząc o ograniczenie zabezpieczenia do tej kwoty (pismo, k.142). W dniu 14 listopada 2013 r. do akt wpłynęło, wysłane 8 listopada 2013 r., pismo komornika o zakończeniu postępowania zabezpieczającego w sprawie; ponowne pismo w tym przedmiocie (z nową wysokością kosztów) wpłynęło do akt 2 grudnia 2013 r. (pisma komornika, k.140, 149).

Zarządzeniem z 19 listopada 2013 r. pełnomocnik pozwanej został wezwany do oświadczenia, czy w związku z zakończeniem postępowania zabezpieczającego podtrzymuje wniosek o ograniczenie zabezpieczenia – w terminie tygodniowym pod rygorem skutków procesowych (zarządzenie, k.145). Zarządzenie to zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej dnia 28 listopada 2013 r. (potwierdzenie odbioru, k.148), lecz wyznaczony termin upłynął bezskutecznie.

Pełnomocnik powódki nie złożył w wyznaczonym dwutygodniowym terminie odpowiedzi na zarzuty; odpis zarzutów z zobowiązaniem został mu doręczony 18 listopada 2013 r. (potwierdzenie odbioru, k.146). Zarządzeniem z dnia 17 grudnia 2013 r. została w sprawie wyznaczona rozprawa (zarządzenie, k.151).

W dniu 20 grudnia 2013 r. pełnomocnik powódki nadesłał pismo datowane na 18.12.2013 r., wnosząc o wyrażenie zgody na złożenie pisma procesowego, załączonego do ww. wniosku (pismo, k.157). Zarządzeniem z 13.01.2014 r. Sąd wyraził zgodę na złożenie pisma procesowego (zarządzenie, k.157).

W piśmie przygotowawczym datowanym na 18 grudnia 2013 r. powódka podtrzymała swoje stanowisko. Odnosząc się do treści zarzutów wskazała, że treść umowy łączącej (...) z pozwaną nie dawała podstaw do skutecznego odstąpienia od umowy, z racji braku spełnienia wymogu art.395 § 1 zdanie pierwsze k.c., tj. oznaczenia terminu, w którym przysługiwać będzie prawo odstąpienia od umowy. Wywiodła, że brak ww. terminu powoduje, że odstąpienie od umowy z 24 października 2012 r. jest bezskuteczne. Na wypadek nie podzielenia ww. argumentu wskazała, że pozwana odstąpiła jedynie od niewykonanej części świadczenia, co m.in. wynika z treści samego oświadczenia, a ponadto fizyczny zwrot mialu nie był możliwy. Wywiodła, że oświadczenie pozwanej o odstąpieniu od umowy nie wywołało skutku w postaci upadku umowy ze skutkiem wstecznym; jednocześnie wskazała, że (...) Sp. z o.o. dostarczyła pozwanej mial objęty dwoma fakturami załączonymi do pozwu, za który pozwana nie zapłaciła. Odnosząc się do zarzutu potrącenia powódka oświadczyła, że nie zasługuje on na uwzględnienie. Wskazała, że roszczenie o karę umowną nie aktualizuje się, jeżeli jednocześnie nie powstanie szkoda, zaś pozwana nie twierdzi nawet, że poniosła jakąkolwiek szkodę. Niezależnie od tego wskazała na treść art.513 § 2 k.c. i brak spełnienia ustawowych wymogów potrącenia własnej wierzytelności przez dłużnika wierzytelności przelanej, tj. fakt, że wierzytelności będące przedmiotem przelewu stały się wymagalne wcześniej niż wskazana przez pozwaną wierzytelność z tytułu kary umownej (pismo przygotowawcze, k.158-159).

Na rozprawie w dniu 13 lutego 2014 r. pełnomocnik pozwanej cofnął wniosek o ograniczenie zabezpieczenia (e-protokół rozprawy, k.167). Postanowieniem z dnia 13 lutego 2014 r. Sąd umorzył postępowanie z wniosku pozwanej o ograniczenie zabezpieczenia poprzez zezwolenie na złożenie kwoty zabezpieczenia do depozytu sądowego (postanowienie, k.170).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Strony prowadzą działalność gospodarczą (odpis z KRS powódki, k.57-60, odpis z KRS pozwanej, k.66-69).

W dniu 25 kwietnia 2012 r. pozwana jako zamawiający zawarła z (...) Spółką z o.o. w S. jako wykonawcą umowę na dostawę mialu węglowego w okresie od 25.04.2012 r. do 30.11.2012 r. w ilości 12.000 ton. W umowie podano parametry jakościowe mialu wraz z proporcjonalnym obniżeniem ceny w razie ich niezachowania. Cenę mialu podano na 364,50 zł netto z transportem. W § 5 umowy strony wprowadziły kary umowne, postanawiając że wykonawca zapłaci zamawiającemu m.in. kary umowne w wysokości 10% wartości umowy w przypadku odstąpienia od umowy przez wykonawcę albo odstąpienia od umowy przez zamawiającego z winy wykonawcy. W § 7 ust.1 strony postanowiły, że zamawiającemu przysługuje prawo odstąpienia od umowy m.in. gdy wykonawca nie rozpoczął realizacji przedmiotu umowy bez uzasadnionych przyczyn oraz nie kontynuuje realizacji umowy pomimo wezwania zamawiającego złożonego na piśmie (umowa, k.83-86).

(...) Sp. z o.o.przystąpiła do realizacji umowy, dostarczając mial węglowy do pozwanej, lecz krótko po tym pojawiły się problemy z właściwą realizacją umowy (zezn. pozwanej, e-protokół rozprawy, k.168). Pismem z 4 maja 2012 r. pozwana oświadczyła spółce (...), że według wiedzy pozwanej dostarczony mial nie jest miałem energetycznym a bitumicznym lub koksujący, który przy spalaniu wydziela duże ilości sadzy (pismo pozwanej, k.90). (...) odpowiedziała pismem z 14 maja 2012 r., że mial był miałem energetycznym, co potwierdzono certyfikatem, natomiast na życzenie pozwanej kolejna dostawa zostanie zrealizowana innym miałem węglowym (pismo (...), k.91). W dniu 11 maja 2012 r. pozwana zgłosiła reklamację wskazując, że mial nie spełnia warunków umowy (reklamacja, k.100). W odpowiedzi (...) podała, że jest zaskoczona tak słabym wynikiem i zaproponowała uśrednienie wyników z późniejszymi dostawami, wskazując że problematyczny jest tylko wynik z 6 samochodów, zaś co do reszty (dostarczono łącznie ponad 500 ton) parametry znacznie przekraczają wartości umowne; zadeklarowała brak podobnych sytuacji w przyszłości (pismo (...), k.102). Pismami z 13.09.2012 r., 19.09.2012 r. i 16.10.2012 r. pozwana przypomniała o konieczności wznowienia dostaw z uwagi na zbyt małe dostarczane ilości i domagała się dostaw zgodnych z umową; wskazywała na nieregularne

dostarczanie zbyt małych ilości mialu (pisma pozwanej, k.104, 105, 106). Pismem z 22.10.2012 r. (...) przeprosiła za zaległości (pismo (...), k.108).

W dniu 18 października 2012 r. (...) Sp. z o.o.wystawiła dla pozwanej fakturę VAT nr FW/74/10/2012 za sprzedany mial, na kwotę brutto 68.604,22 zł, płatną do dnia 15 listopada 2012 r. (kopia faktury, k.5). W dniu 19 października 2012 r. (...) Sp. z o.o.wystawiła dla pozwanej fakturę VAT nr FW/81/10/2012 za sprzedany mial, na kwotę brutto 47.523,51 zł, płatną do dnia 17 listopada 2012 r. (kopia faktury, k.6). Mial węglowy, z tytułu sprzedaży którego obie faktury zostały wystawione, został pozwanej dostarczony (niesporne).

Pismem z dnia 23 października 2012 r. pozwana odstąpiła od umowy z (...) z dniem 23.10.2012 r. z uwagi na brak wznowienia dostaw węgla i brak reakcji na wezwania. Pismo powyższe wysłano w dniu 24.10.2012 r. jako zarejestrowane w dzienniku podawczym pozwanej pod poz. 1102 (pismo pozwanej, k.109). Ponadto pismem z dnia 24 października 2012 r., wysłanym 25.10.2012 r., zarejestrowanym w dzienniku podawczym pod poz.1104, pozwana podtrzymała oświadczenie o odstąpieniu od umowy; jako uzasadnienie odstąpienia podała nie dostarczenie przez (...) wymaganych ilości mialu (pismo pozwanej, k.110).

W dniu 26 stycznia 2011 r. (...) Sp. z o.o.zawarła ze spółką (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.umowę faktoringu nr (...) mocą której spółka (...)zobowiązała się do nabywania wierzytelności oraz świadczenia usług inkasa wobec (...)jako faktoranta, na zasadach określonych w umowie. W par.4 umowy postanowiono, że przelew wierzytelności dochodzi do skutku z dniem dokonania przez (...)zapłaty za nabywaną wierzytelność zgodnie z umową (umowa faktoringu, k.12-20). W załączniku nr 1c do ww. umowy sporządzonym dnia 27 kwietnia 2012 r. – lista nowych kontrahentów, uwidoczniono (...) Sp. z o.o.jako kontrahenta (...)objętego umową faktoringu (załącznik, k.36).

Postanowieniem z dnia 12 listopada 2012 r. nastąpiło wpisanie do KRS połączenia spółek poprzez przeniesienie całego majątku spółki spółką (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.na spółkę spółką (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W.(kopia postanowienia, k.10). Następnie spółka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.zmieniła nazwę na (...)w W.(odpis pełny z KRS, k.57-60).

Pismem z dnia 5 listopada 2012 r. wysłanym do pozwanej (...)w W.poinformowała, że w załączeniu przesyła zawiadomienie (...) Sp. z o.o.o dokonany na rzecz powódki zgodnie z umową faktoringu przelewie wierzytelności. W treści załączonego zawiadomienia (...) Spółka z o.o.w S., reprezentowana przez dwóch prokurentów, w dniu 27 kwietnia 2012 r. powiadomiła pozwaną o zawarciu umowy faktoringu, na podstawie której obecne i przyszłe wierzytelności wobec pozwanej będą nabywane przez powódkę, w związku z czym wszelkie należne spółce (...)kwoty z tytułu wystawionych przez (...) faktur winny być uiszczane na rzecz (...)w W.na podany numer rachunku bankowego. Powyższe pisma zostały doręczone pozwanej w dniu 6 listopada 2012 r. (kopie pism z potwierdzeniem odbioru, k.37-39). Pismem z dnia 8 listopada 2012 r. pozwana odesłała zawiadomienie bez podpisu, informując o rozwiązaniu umowy na dostawę mialu (pismo pozwanej i kopia zawiadomienia, k.41, 42).

W dniu 8 listopada 2012 r. pozwana wystawiła dla (...) Sp. z o.o. notę księgową nr (...) opiewającą na karę umowną w kwocie 437.400 zł z tytułu zerwania umowy na dostawę mialu z dnia 25.04.2012 r. – na podstawie § 5 pkt 1a umowy. W nocy, podpisanej przez jednoosobowy Zarząd pozwanej w osobie Dyrektora A. W. pozwana oświadczyła, że należność należy uregulować w ciągu 7 dni od daty otrzymania noty. Nota została doręczona do adresata, tj. (...) Sp. z o.o. w dniu 13 listopada 2012 r. (kopia noty z potwierdzeniem odbioru, k.112).

W dniu 16 listopada 2012 r. pozwana skierowała do (...) Sp. z o.o.zawiadomienie o potrąceniu. W jego treści oświadczyła, że zobowiązania za faktury nr FW/74/10/2012 z 18.10.2012 r. na 68.604,22 zł i nr FW/81/10/2012 z 19.10.2012 r. na 47.523,51 zł, tj. łącznie w kwocie 116.127,73 zł reguluje z należności głównej 437.400 zł wg noty 1/2012 z dnia 08.11.2012 r. z tytułu kary umownej w związku z odstąpieniem od umowy z winy wykonawcy; zawiadomienie podpisał jednoosobowy Zarząd pozwanej (zawiadomienie o potrąceniu, k.113). Zawiadomienie powyższe zostało doręczone spółce (...)w dniu 19 listopada 2012 r. (potwierdzenie odbioru, k.114).

Pismem z dnia 20 listopada 2012 r. (...) Sp. z o.o. odesłała notę księgową nr (...)z 13.11.2012 r. bez księgowania uznając oświadczenie pozwanej o odstąpieniu od umowy za bezskuteczne (pismo (...), k.115).

Powyższy stan faktyczny, częściowo niesporny pomiędzy stronami, Sąd ustalił na podstawie złożonych do sprawy dokumentów, jak również na podstawie zeznań strony pozwanej. Sąd nie znalazł podstaw, by przeprowadzonym dowodom odmówić wiarygodności i mocy dowodowej.

Sąd zważył, co następuje.

W sprawie z uwagi a treść pozwu i zgłoszone żądanie zapłaty zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące umowy sprzedaży. Zgodnie z art.535 k.c., przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Fakt dokonania sprzedaży i wydania pozwanej sprzedanego towaru jest w sprawie niesporny. Dodatkowo należy zauważyć, że pozwana nie zgłosiła jakichkolwiek zarzutów jakościowych w stosunku do mialu węglowego, z tytułu sprzedaży którego wystawiono dwie faktury VAT załączone do pozwu. Potwierdzają to załączone do zarzutów od nakazu zapłaty pisma pozwanej z dnia 16.10.2012 r. i z dnia 24.10.2012 r., w których pozwana powołuje się na brak dostarczenia zgodnej z umową ilości mialu, nie zaś na jego wady jakościowe; w następstwie tych okoliczności pozwana złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy z (...) Sp. z o.o. Wykonanie umowy przez sprzedawcę poprzez wydanie towaru nakłada na kupującego obowiązek zapłacenia ceny. Pozwana nie odniosła się bliżej do ww. obowiązku (jakkolwiek powołała się na umorzenie wierzytelności z tytułu zapłaty za mial przez potrącenie, o czym niżej), natomiast powołała się na inne okoliczności, do których należy się w tym miejscu odnieść. Pierwszą z nich jest odstąpienie przez pozwaną od umowy ze spółką (...). Przepisami k.c., które mogłyby w tym zakresie mieć zastosowanie są art.395 k.c. i art.491 k.c.

Należy stwierdzić, że bez żadnej wątpliwości w sprawie nie może mieć zastosowania art.395 k.c., normujący odnoszącą się do wszelkich zobowiązań umownych instytucję odstąpienia od umowy. Przepis ten stanowi, że można zastrzec w umowie, że jednej lub obu stronom przysługiwać będzie w ciągu oznaczonego terminu prawo odstąpienia od umowy; prawo to wykonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie (§ 1). W razie wykonania prawa odstąpienia umowa uważana jest za nie zawartą; to co strony już świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu; za świadczone usługi oraz za korzystanie z rzeczy należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie (§ 2).

Niewątpliwym warunkiem zastosowania tej instytucji, wynikającym z oczywistego brzmienia przepisu, jest oznaczenie w umowie terminu, w którym takie odstąpienie od umowy może nastąpić. Brak ww. terminu powoduje bezskuteczność zastrzeżenia. Nie ta jednak okoliczność ma decydujące znaczenie dla wskazanego wniosku o braku zastosowania ww. instytucji. Należy mieć przede wszystkim na uwadze, że istota zawartej przez strony umowy wyklucza, aby wymieniona instytucja mogła mieć w tej sprawie zastosowanie. Należy zauważyć, że jak stanowi art.395 § 2 k.c., w razie wykonania prawa odstąpienia umowa uważana jest za nie zawartą, a to co strony już świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, z zastrzeżeniem (poza szczególnym przypadkiem działania w ramach zwykłego zarządu) wynagrodzenia za świadczone usługi i korzystanie z rzeczy. Jest oczywiste, że w niektórych przypadkach umów trwałych, jakiej najbardziej typowym przypadkiem jest umowa najmu, nie jest możliwy zwrot świadczeń, np. w postaci korzystania z rzeczy, które już miało miejsce. Nie dotyczy to jednak umowy sprzedaży, gdzie oczywiście co do zasady możliwy jest zwrot sprzedanej rzeczy. Tym niemniej, z uwagi na przedmiot umowy łączącej pozwaną ze spółką (...), tj. mial węglowy do bieżącego spalania, jest oczywiste, że w tym wypadku nie było możliwe potraktowanie umowy jako niezawartej i zwrot przedmiotu umowy w stanie niezmienionym, toteż niezależnie od braku wymaganego terminu do wykonania prawa odstąpienia strony z natury rzeczy nie mogły w umowie normować tego rodzaju sytuacji.

Drugą instytucją prawa cywilnego, która mogłaby mieć zastosowanie, jest art.491 k.c., należący do przepisów normujących skutki niewykonania umowy wzajemnej. Zgodnie z jego treścią, jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy; może również bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym

upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki (§ 1). Jeżeli świadczenia obu stron są podzielne, a jedna ze stron dopuszcza się zwłoki tylko co do części świadczenia, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługujące drugiej stronie ogranicza się, według jej wyboru, albo do tej części, albo do całej reszty nie spełnionego świadczenia; strona ta może także odstąpić od umowy w całości, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce (§ 2).

W tej sprawie uznać należy za niewątpliwie, że nie wchodziło w grę odstąpienie od umowy w całości ze względu na właściwości zobowiązania ani z uwagi na zamierzony cel umowy, albowiem jak wcześniej podano, owe „właściwości zobowiązania” w tym wypadku przemawiają właśnie przeciwko odstąpieniu od umowy w całości (zużycie przedmiotu sprzedaży). Identyczną argumentację należy odnieść do „celu umowy”; owym celem było dostarczanie rzeczy do bieżącego zużycia (spalania), toteż cel ten nie mógł uzasadniać odstąpienia od umowy w całości.

W myśl art.491 § 2 k.c. było zatem możliwe odstąpienie od umowy w części niewykonanej. Należy uznać, że właśnie ta instytucja normuje prawa i obowiązki stron wynikające z § 7 umowy. Dodać można, że w sytuacji umownego wprowadzenia instytucji odstąpienia od umowy w części niewykonanej, instytucję taką można potraktować jako wynikającą z zasady swobody umów (art.353¹ k.c.), toteż niezależnie od przesłanek statuowanych hipotezą cyt. art.491 k.c., strony mogły postanowić, że w konkretnych okolicznościach pozwana będzie miała prawo odstąpienia od umowy „na przyszłość”, łącznie z dalszymi skutkami w postaci kary umownej, która jest wariantem naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania niepieniężnego (art.483-484 k.c.). Nie budzi wszakże żadnych wątpliwości, że tego rodzaju odstąpienie od umowy w części niewykonanej nie mogło z istoty rzeczy działać wstecz, toteż nie miało żadnego wpływu na żądanie zasądzenia ceny za rzeczy dostarczone w ramach wcześniejszego wykonania umowy. Tak zaś właśnie jest w tej sprawie. Jak wspomniano na wstępie rozważań, umowa sprzedaży w części, za którą zostały wystawione dwie faktury dołączone do pozwu została przez sprzedawcę wykonana, tj. towar został pozwanej wydany i przez pozwaną odebrany. Wynik rozważań o odstąpieniu przez pozwaną od umowy ze spółką (...), jakkolwiek by był, nie ma żadnego wpływu na roszczenie o zapłatę za sprzedany i dostarczony pozwanej towar.

Mając na uwadze bezsporność roszczenia sprzedawcy o dokonanie zapłaty ceny, jedyną instytucją prawa cywilnego, która mogłaby mieć zastosowanie w sprawie, jest instytucja potrącenia. Pozwana podniosła „z ostrożności procesowej” zarzut potrącenia, przy czym potrącenie to miało dotyczyć należności z tytułu kary umownej naliczonej przez pozwaną spółkę (...). Zgodnie z art.498 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym; wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się wzajemnie do wysokości wierzytelności niższej. Stosownie do art.499 k.c., potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie; oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Przesłanką zatem skutecznego potrącenia ustawowego jest istnienie dwóch jednorodzących, wymagalnych i zaskarżalnych wzajemnych wierzytelności stron względem siebie. Zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art.6 Kodeksu cywilnego, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W sytuacji powołania się na instytucję potrącenia, to strona, która się na powyższe potrącenie powołuje, zobowiązana jest do udowodnienia jego przesłanek. Co jednak istotne, owo udowodnienie winno uwzględniać zarówno przepisy prawa cywilnego materialnego, jak i procesowego.

W tej sprawie z uwagi na treść umowy faktoringu zawartej pomiędzy (...) Sp. z o.o. a powódką, zastosowanie ma instytucja przelewu wierzytelności. W myśl art.509 § 1 k.c., wierzyciel może bez zgody przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Zgodnie z § 2 tegoż przepisu, wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Istotne znaczenie ma w tym wypadku art.513 k.c. W myśl jego § 1 dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Zgodnie z art.513 § 2 k.c., dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność,

która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie; nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna później niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu.

Z uwagi na fakt, że sprawa rozpoznawana jest w postępowaniu nakazowym, zastosowanie mają przepisy o tym postępowaniu. Zgodnie z art.493 § 3 k.p.c., do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art.485 k.p.c. Stosownie do treści powyższego art.485 k.p.c., dotyczy to:

- dokumentu urzędowego, zaakceptowanego przez dłużnika rachunku, wezwania dłużnika do zapłaty i pisemnego oświadczenia dłużnika o uznaniu długu, zaakceptowanego przez dłużnika żądania zapłaty, zwróconego przez bank i nie zapłaconego z powodu braku środków na rachunku bankowym (§ 1),
- weksła, czeku, warrantu lub rewersu (§ 2),
- umowy, dowodu spełnienia świadczenia wzajemnego niepieniężnego oraz dowodu doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku – w warunkach dochodzenia należności stosownie do ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (§ 2a),
- dochodzonego przez bank roszczenia na podstawie właściwie sporządzonego i podpisanego wyciągu z ksiąg bankowych oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty (§ 3).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, przewidziane w art.493 § 3 k.p.c. wymaganie udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art.485 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu (uchwała Sądu Najwyższego z 13.10.2005 r., III CZP 56/05, OSNC 2006/7-8/119, wyrok Sądu Najwyższego z 24.05.2007 r., II CSK 88/07, LEX nr 485865, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 20.06.2013 r. I ACa 615/13, LEX nr 1362998, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10.10.2012 r., I ACa 639/12, LEX nr 1237412; por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14.02.2013 r., I ACa 1158/12, LEX nr 1289500). Innymi słowy, jeżeli do potrącenia wcześniej nie doszło, rygor z cyt. przepisu w pełni znajdzie zastosowanie (por. cyt. wyrok SA w Poznaniu z 10.10.2012 r.).

Ten ostatni przepis art.493 § 3 k.p.c. ma w tej sprawie pierwszoplanowe znaczenie. W sprawie jest poza sporem (powołuje się na to pozwana, a powódka tej okoliczności nie zakwestionowała), że oświadczenie (zawiadomienie) o potrąceniu złożone przed procesem zostało przez pozwaną, reprezentowaną przez jednoosobowy Zarząd, złożone spółce (...)z o.o. – wystosowane w dniu 16 listopada 2012 r. Pozwana wówczas oświadczyła, że zobowiązania za faktury nr FW/74/10/2012 z 18.10.2012 r. na 68.604,22 zł i nr FW/81/10/2012 z 19.10.2012 r. na 47.523,51 zł, tj. łącznie w kwocie 116.127,73 zł reguluje z należności głównej 437.400 zł wg noty 1/2012 z dnia 08.11.2012 r. z tytułu kary umownej w związku z odstąpieniem od umowy z winy wykonawcy; zawiadomienie powyższe zostało doręczone spółce (...)w dniu 19 listopada 2012 r. (por. wyżej).

Nie budzi wątpliwości, że powyższe oświadczenie o potrąceniu pozwana złożyła po otrzymaniu przez pozwaną jako dłużnika zawiadomienia o przelewie. To ostatnie bowiem nastąpiło bezspornie w dniu 6 listopada 2012 r. Co więcej, pozwana potwierdziła własnym oświadczeniem otrzymanie ww. zawiadomienia, odsyłając pismem z dnia 8 listopada 2012 r. zawiadomienie bez podpisu (por. wyżej). Fakt, że pozwana powołała się na rozwiązanie umowy na dostawę miało nie ma w tym wypadku żadnego znaczenia, gdyż jak wspomniano, dochodzona wierzytelność pochodzi sprzed owego rozwiązania.

Odnosząc się do treści zawartej przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (obecnie, po połączeniu i zmianie nazwy jej następcą jest spółka o tej samej firmie – powódka), stwierdzić należy, że przelew wierzytelności dokonany został w pełni skutecznie. W takiej sytuacji uznać należy, że pozwana wiedząc o dokonanym przelewie, winna była w miejsce odsyłania przesłanego jej zawiadomienia, o ile zamierzała skorzystać z potrącenia – złożyć stosowne oświadczenie w tym przedmiocie nie poprzedniemu, a obecnemu wierzycielowi. Nie złożenie takiego oświadczenia powoduje, że do skutecznego potrącenia przed procesem nie doszło. W tej z kolei sytuacji, pozwana

mogłaby jedynie przedstawić swoją wierzytelność do potrącenia w tym procesie. Jednakże, jak wcześniej wywiedziono, rygor z cyt. przepisu art.493 § 3 k.p.c. w pełni znajdzie w tej sprawie zastosowanie. Skoro własna wierzytelność pozwanej (o karę umowną) nie jest udowodniona żadnym z dokumentów z art.485 k.p.c., nie może być skutecznie w tym procesie przedstawiona do potrącenia.

Niezależnie od trybu złożenia oświadczenia o potrąceniu należy stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą w ogóle warunki do dokonania potrącenia przez stronę pozwaną wobec powódki. Jak bowiem stanowi cyt. art. 513 § 2 k.c., dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie; nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna później niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu. Nie budzi wątpliwości, że ten ostatni przypadek ma miejsce w tej sprawie, co wynika z jednoznacznego zestawienia dat. Pozwana złożyła spółce (...) oświadczenie o naliczeniu kary umownej w kwocie 437.400 zł z tytułu zerwania umowy na dostawę miazgi z dnia 25.04.2012 r. – na podstawie § 5 pkt 1a umowy. W powyższej notie, również podpisanej przez jednoosobowy Zarząd pozwanej, pozwana oświadczyła, że należność należy uregulować w ciągu 7 dni od daty otrzymania noty. Nota zgodnie z potwierdzeniem odbioru została doręczona do adresata, tj. (...) Sp. z o.o. w dniu 13 listopada 2012 r. (por. wyżej). Należność pozwanej jako dłużnika przelanej wierzytelności, o ile przyjąć jej istnienie, stała się zatem wymagalna 20 listopada 2012 r. Tymczasem wierzytelności z tytułu sprzedaży miazgi pozwanej, stały się bez żadnej wątpliwości wymagalne wcześniej – z tytułu faktury VAT nr FW/74/10/2012 na kwotę brutto 68.604,22 zł w dniu 15 listopada 2012 r. oraz z tytułu faktury VAT nr FW/81/10/2012 na kwotę brutto 47.523,51 zł – w dniu 17 listopada 2012 r. Biorąc pod uwagę jednoznaczne brzmienie art.513 § 2 k.c. zdanie drugie, potrącenie przez dłużnika przelanej wierzytelności nie było możliwe.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że roszczenie powódki o dokonanie zapłaty za sprzedany pozwanej towar, nabyte przez powódkę w drodze przelewu należało uznać za zasadne. W sprawie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Zgodnie z art.496 k.p.c. po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty m.in. utrzymuje w mocy. Mając to na uwadze Sąd w wydanym wyroku utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty, obejmujący należność w łącznej kwocie 126.210,29 zł stwierdzoną dwoma dołączonymi do pozwu fakturami (68.604,22 zł + 47.523,51 zł) oraz ustawowe odsetki za opóźnienie w ich zapłacie (art.481 § 1 i 2 k.c.), skapitalizowane od dnia wymagalności każdej z należności do dnia wytoczenia powództwa, w bezspornych kwotach 5986,42 zł + 4096,14 zł, wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa (art.482 § 1 k.c.) do dnia zapłaty.

Utrzymanie w mocy obejmuje również zasądzone w nakazie zapłaty koszty procesu (art.98 k.p.c.), tj. kwotę opłaty od pozwu wynoszącą 1578 zł oraz koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową w kwocie 3617 zł – § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Dodać należy, że pełnomocnictwo udzielone radcy prawnemu przez powódkę wygasło z dniem 31 grudnia 2013 r. Nie było to jednak przeszkodą do wydania wyroku w dniu 27 lutego 2014 r. po rozpoznaniu sprawy na rozprawie w dniu 13 lutego 2014 r., albowiem o terminie rozprawy została całkowicie prawidłowo powiadomiona strona powodowa – wraz z wezwaniem do obowiązkowego stawiennictwa, które to stawiennictwo bez podania przyczyn nie nastąpiło. Fakt powyższy nie był również przeszkodą do utrzymania w mocy rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego, gdyż koszty te, pomimo późniejszego ekspirowania pełnomocnictwa, zostały przez powódkę poniesione.

Z

1) (...)

2) (...)

14.03.2014 r.